

Skrivelse 2012/13:52 Riksrevisionens rapport om staten på spelmarknaden

---

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2012/13:52 Riksrevisionens rapport om staten på spelmarknaden – når man målen? och 3 motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen. Dessutom behandlas 35 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2012 om spel. Några av dessa behandlas i förenklad form eftersom de är likalydande eller snarlika med förslag som utskottet behandlade våren 2012.

I skrivelsen redogör regeringen för sin bedömning av Riksrevisionens granskningsrapport Staten på spelmarknaden – når man målen? (RiR 2012:15). Regeringen instämmer delvis i Riksrevisionens iakttagelser, bl.a. när det gäller bedömningen att spelansvarsåtgärder och marknadsföring bör anpassas till spelens farlighetsgrad samt att det är viktigt med forskningsbaserade förebyggande åtgärder mot spelberoende och att de som drabbats av spelberoende ska få den vård och behandling som behövs.

Utskottet konstaterar att regeringen dels gett Socialstyrelsen i uppdrag att lämna förslag om hur myndigheten kan bidra till att utveckla vård- och behandlingsinsatser för spelberoende samt att lämna förslag till organisatoriska lösningar, dels gett Lotteriinspektionen i uppdrag att analysera i vilken utsträckning det fortfarande föreligger problem med illegal automatspelsverksamhet och att återrapportera de åtgärder som inspektionen vidtagit för att bidra till att minimera risken för att spel och lotterier ger upphov till sociala skadeverkningar.

Vidare konstaterar utskottet att AB Svenska Spel dels planerar en extern utvärdering av effektiviteten i bolagets olika spelansvarsåtgärder och i vilken mån dessa används av spelarna, dels har utrett möjligheterna att minska spelproblemen i samband med spel på värdeautomater, dels arbetar med införandet av ansvarsverktyg på Vegasmaskinerna, dels arbetar med ett projekt som syftar till att ta ett helhetsgrepp om bolagets spelansvar med utgångspunkt i att samla och se över de strategier som formats utifrån uppdragets olika delar (bl.a. socialt ansvar, konsumentskydd, kontroll, attraktivt spelutbud, kanalisering och marknadsföring).

Slutligen konstaterar utskottet att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på spelområdet, där bl.a. frågor om spelansvars- och marknadsföringsåtgärder och forskningsfrågor ingår.

Utskottet föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna och att samtliga motionsyrkanden avslås.

I betänkandet finns 8 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Riksrevisionens iakttagelser (RiR 2012:15)	6
Utskottets överväganden	7
Skrivelsen	7
Samverkan och en mer sammanhållen organisation	7
Komplettera lotterilagen med bestämmelser om spelansvarsåtgärder och marknadsföring	8
Illegal spelverksamhet	10
Förebyggande åtgärder mot spelberoende	12
Forskning om spelberoende	13
Behandling av spelberoende	14
Utvärdera och säkerställa effektiviteten i Svenska Spels spelansvarsåtgärder och utvärdera Svenska Spels åtgärder för att styra efterfrågan till bolaget	16
Riksrevisionens rekommendationer till Svenska Spel	18
Regeringens skrivelse	20
Övriga motionsyrkanden	21
Reglerad spelmarknad	21
Främjandeförbudet	24
Värdeautomater	25
Insatsnivån för restaurangkasinon	26
Bankomater i kasinon	27
Departementstillhörighet för frågor om svensk travsport	28
Förenklad behandling	29
Motionsyrkanden som bereds i förenklad form	29
Reservationer	31
1. Samverkan och en mer sammanhållen organisation, punkt 1 (SD)	31
2. Komplettera lotterilagen med bestämmelser om spelansvarsåtgärder och marknadsföring, punkt 2 (SD)	32
3. Illegal spelverksamhet, punkt 3 (SD)	32
4. Forskning om spelberoende, punkt 4 (SD)	33
5. Reglerad spelmarknad, punkt 6 (S)	34
6. Reglerad spelmarknad, punkt 6 (MP)	35
7. Värdeautomater, punkt 8 (SD)	37
8. Bankomater i kasinon, punkt 10 (SD)	38
Särskilt yttrande	39
Riksrevisionens rapport om staten på spelmarknaden (V)	39
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	40
Skrivelsen	40
Följdmotionen	40
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	40

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Skrivelsen

1. Samverkan och en mer sammanhållen organisation

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 1 (SD)

2. Komplettera lotterilagen med bestämmelser om spelansvarsåtgärder och marknadsföring

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) yrkande 2 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 2 (SD)

3. Illegal spelverksamhet

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 3 (SD)

4. Forskning om spelberoende

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 8.

Reservation 4 (SD)

5. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:52 till handlingarna.

Övriga motionsyrkanden

6. Reglerad spelmarknad

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) yrkande 1,

2012/13:Kr247 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkandena 1–11,

2012/13:Kr289 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) yrkande 2,

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkandena 38–45 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (MP)

7. Främjandeförbudet

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr280 av Carl-Oskar Bohlin och Gunnar Axén (båda M).

8. Värdeautomater

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) yrkande 4 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 7 (SD)

9. Insatsnivån för restaurangkasinon

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr221 av Jan R Andersson (M).

10. Bankomater i kasinon

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) yrkande 3.

Reservation 8 (SD)

11. Departementstillhörighet för frågor om svensk travsport

Riksdagen avslår motion

2012/13:Kr322 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S).

Förenklad behandling

12. Motionsyrkanden som bereds i förenklad form

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Kr220 av Johan Pehrson (FP),

2012/13:Kr223 av Jan R Andersson (M),

2012/13:Kr289 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M)
yrkandena 1 och 3 samt

2012/13:N252 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M)
yrkande 2.

Stockholm den 21 mars 2013

På kulturutskottets vägnar

Gunilla Carlsson i Hisings Backa

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S), Cecilia Magnusson (M), Anne Marie Brodén (M), Peter Johnsson (S), Göran Montan (M), Kerstin Engle (S), Gustaf Hoffstedt (M), Per Svedberg (S), Christina Zedell (S), Isak From (S), Amir Adan (M), Tina Ehn (MP), Lars-Axel Nordell (KD), Margareta Larsson (SD), Anna Steele (FP), Torbjörn Björlund (V) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksrevisionen lämnade i juni 2012 rapporten Staten på spelmarknaden – när man målen? (RiR 2012:15) till riksdagen. Riksdagen överlämnade därefter rapporten till regeringen. Regeringen överlämnade den 20 december 2012 skrivelsen Riksrevisionens rapport om staten på spelmarknaden – när man målen? (skr. 2012/13:52) till riksdagen.

Kulturutskottet har under beredningen av Riksrevisionens rapport och regeringens skrivelse fått information av riksrevisor Claes Nordgren med medarbetare samt av finansmarknadsminister Peter Norman med medarbetare.

Riksrevisionens iakttagelser (RiR 2012:15)

Sammantaget konstaterar Riksrevisionen att färre spelar för mer pengar och att vissa grupper har ökat sitt spelberoende. Utbudet av riskabla spel ökar, försäljningskanalerna blir mer lättillgängliga och marknadsföringen mer intensiv. Svenska Spel är regeringens främsta styrmedel, och regeringen har nu signalerat ett mer offensivt förhållningssätt när det gäller bolagets uppdrag. Regeringen har emellertid, enligt Riksrevisionen, inte tillräckligt utvärderat bolagets arbete med kanalisering respektive spelansvar. Det gör det oklart om en mer offensiv hållning kan kombineras med effektiva spelansvarsåtgärder. Riksrevisionen konstaterar att bolaget i dag inte tar tillräcklig hänsyn till risken för spelberoende. Vidare fungerar inte tillståndsvillkoren effektivt på den legala marknaden, och det finns inte förutsättningar för en effektiv tillsyn av marknaden. Riksrevisionens sammanfattande bedömning är därför att det för närvarande inte finns tillräckliga förutsättningar att effektivt fullfölja det statliga åtagandet på spelmarknaden.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Samverkan och en mer sammanhållen organisation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om samverkan och en mer sammanhållen organisation inom spelområdet, med hänvisning till att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på området.

Jämför reservation 1 (SD).

Allmänt

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att vidta åtgärder för samverkan och en mer sammanhållen organisation inom spelområdet i synnerhet när det gäller tillståndsgivning och tillsyn.

Riksrevisionen bedömer att organisationen inom spelområdet, från Regeringskansliet till tillsyns- och tillståndprocesserna, är för splittrad för att vara effektiv. Kriterierna för att få tillstånd på den svenska marknaden är enligt Riksrevisionen inte heller transparenta och förutsägbara. Tillståndsvillkoren om spelansvar och marknadsföring för spelbolag och ideella föreningar är oprecisa och skiljer sig delvis åt mellan spelformer av liknande farlighetsgrad. Tillräckliga förutsättningar för en effektiv tillståndsgivning och tillsyn saknas därmed enligt Riksrevisionen.

Skrivelsen

Regeringen gör bedömningen att det bl.a. vid tillståndsgivning och tillsyn kan finnas fördelar med att beslut fattas och tillsyn utövas på lokal nivå där det finns kännedom om de lokala förutsättningarna. Samtidigt riskerar alltför många tillstånds- och tillsynsmyndigheter att leda till en minskad enhetlighet, vilket talar för en ökad centralisering. De vidare förutsättningarna för tillståndsgivning och tillsyn ska enligt regeringen övervägas i den fortsatta beredningen av förslag till ny lagstiftning inom spelområdet.

Motionen

Mattias Karlsson m.fl. (SD) anser i kommittémotion 2012/13:Kr341 att dagens organisation inom spelområdet är för splittrad för att vara effektiv och att organisationen för tillståndsgivning och tillsyn behöver bättre samordning för att ge goda förutsättningar att reglera spelmarknaden med skyddshänsyn som främsta syfte (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser i likhet med regeringen att det finns fördelar med såväl lokal som central tillståndsgivning och tillsyn men delar Riksrevisionens bedömning att organisationen runt tillstånds- och tillsynsverksamheten inte får vara för splittrad eftersom den då riskerar att bli ineffektiv. Dessutom måste de kriterier som ska uppfyllas för att få tillstånd vara transparenta och förutsägbara. Utskottet vill dock inte föregripa den beredning av förslag inom spelområdet som regeringen aviserat och avstyrker motion 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 4.

Komplettera lotterilagen med bestämmelser om spelansvarsåtgärder och marknadsföring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om kompletteringar i lotterilagen om spelansvarsåtgärder och marknadsföring, med hänvisning till att frågan bereds av regeringen.

Jämför reservation 2 (SD).

Riksrevisionen

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att vidta åtgärder för att komplettera lotterilagen (1994:1000) med preciserade bestämmelser om spelansvarsåtgärder och marknadsföring som är anpassade till spelens farlighetsgrad.

Villkoren om spelansvarsåtgärder i tillstånden är enligt Riksrevisionen oprecisa och formuleras på olika sätt, vilket försvårar för tillsynsmyndigheten att utöva en effektiv tillsyn. Riksrevisionen konstaterar vidare att regeringens tillståndsvillkor för spelansvar skiljer sig åt mellan spelformer av samma eller snarlik farlighetsgrad.

Marknadsföringen ska vara restriktiv och måttfull för att uppnå spelpolitikens syfte. Detta förutsätter väl fungerande ramar som klargör inom vilka kriterier marknadsföringen får ske, och som därmed möjliggör en effektiv tillsyn. Riksrevisionen konstaterar också att marknadsföringsvillkor i tillstånden skiljer sig åt mellan spelformer av samma eller snarlik farlighetsgrad ur spelberoendesynpunkt. Regeringens och Lotteriinspektionens

marknadsföringsvillkor för AB Trav och Galopp och de ideella organisationernas internet- och mobilspel är i dag enligt Riksrevisionen strängare än för Svenska Spel.

Skrivelsen

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att spelansvarsåtgärder och marknadsföring bör anpassas till spelens farlighetsgrad. Regeringen påpekar, vilket Riksrevisionen också framhåller i granskningsrapporten, att det pågår ett samarbete om marknadsföring inom ramen för Sper (Spelbranschens etiska råd). Inom denna organisation pågår även ett arbete med att ta fram en gemensam standard för socialt ansvar i spelverksamhet. Genom sådant arbete kan en berörd bransch ta ansvar för sin verksamhet, vilket enligt regeringens mening är viktigt. Vidare har Svenska Spel för att följa upp sin marknadsföring inrättat en koncerngemensam funktion, en s.k. compliance-funktion. Genom denna ska det säkerställas att verksamheten i koncernen följer regler, krav och förväntningar från ägaren, myndigheter, kunder och allmänheten inom bl.a. marknadsföringsområdet.

Regeringen avser att återkomma i frågan om huruvida aktuella spelansvars- och marknadsföringsåtgärder bör regleras i lag.

Regeringen avser vidare att i Lotteriinspektionens regleringsbrev för 2013 införa ett krav att återrapportera vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att minimera risken för att spel och lotterier ger upphov till sociala skadeverkningar.

Motionerna

Mattias Karlsson m.fl. (SD) anser i kommittémotion 2012/13:Kr341 att regeringen bör vidta åtgärder för att komplettera lotterilagen med preciserade bestämmelser om spelansvarsåtgärder och marknadsföring som är anpassade till spelens farlighetsgrad (yrkande 5).

Liknande synpunkter förs fram i motion 2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD). Motionären poängterar att en offensiv marknadsföring för att få över spelare från den illegala marknaden är etiskt mycket tveksamt, och hon lyfter fram Danmark som förebild som förbjudit denna typ av marknadsföring. Motionären förespråkar ett stopp för aggressiv marknadsföring och anser att detta bör regleras genom tydliga direktiv till de statliga spelaktörerna samt i tillståndsutdelningen till övriga aktörer (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen gett Lotteriinspektionen i uppdrag att redovisa de åtgärder som vidtagits för att minimera risken för att spel och lotterier ger upphov till sociala skadeverkningar.

I likhet med Riksrevisionens och regeringens bedömning anser utskottet att spelansvarsåtgärder och marknadsföring bör anpassas till spelens farlighetsgrad. Om detta bör regleras i lag eller inte vill utskottet inte uttala sig om i dagsläget, utan avvaktar regeringens beredning i frågan. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 5 och 2012/13:Kr4 (SD) yrkande 2.

Illegal spelverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om åtgärder mot illegal spelverksamhet med hänvisning till att resultatet av regeringens uppdrag till Lotteriinspektionen om illegal automatspelverksamhet bör avvaktas.

Jämför reservation 3 (SD).

Riksrevisionen

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att se över Lotteriinspektionens och andra involverade myndigheters befogenheter att motverka illegal spelverksamhet och hur den nationella kontrollen kan stärkas mot utländska intressen som inte har svenskt tillstånd.

Riksrevisionen hänvisar till att regeringen har uttryckt att brottsbekämpning ska stå i förgrunden för svensk spelpolitik. Regeringen har tidigare uttryckt vikten av att komma till rätta med det illegala spelandet, men trots det kvarstår problemen med bl.a. illegala spelautomater. Det är därför enligt Riksrevisionen motiverat att i nuläget göra en djupare analys för att komma till rätta med problemen. Det berör den illegala spelverksamhetens omfattning och konsekvenser samt avvägningar och prioriteringar inom rättsväsendet och hos polisen för att kunna bistå Lotteriinspektionen i myndighetens tillsynsverksamhet. Riksrevisionen menar att Lotteriinspektionen och andra involverade myndigheter bör få bättre förutsättningar att kunna verka effektivt och utöva kontroll över spelmarknaden både gentemot illegala spelaktörer och oreglerade utlandsbaserade aktörer.

Skrivelsen

För regeringen är det en självklar utgångspunkt att berörda myndigheter ska ha befogenhet att motverka illegal spelverksamhet. Regeringen är medveten om de problem med illegala spel, främst illegala spelautomater, som förekommer på marknaden. Rättsläget har dock enligt regeringen blivit tydligare efter en dom i Högsta domstolen i december 2011 (NJA 2011 s. 858). Därmed bör enligt regeringen även förutsättningarna för att komma till rätta med och lagföra illegalt automatspel ha förbättrats. Reger-

ingen avser att ge Lotteriinspektionen i uppdrag att analysera i vilken utsträckning det fortfarande föreligger problem med illegal automatspelverksamhet.

Motionen

Mattias Karlsson m.fl. (SD) anser i kommittémotion 2012/13:Kr341 att en utredning om den illegala spelverksamheten bör tillsättas. Syftet bör enligt motionärerna vara att ta fram konkreta förslag på hur tillsynsuppdraget kan effektiviseras, se över involverade myndigheters befogenheter att motverka illegal spelverksamhet samt undersöka hur samverkan med rättsväsendet kan förbättras. Motionärerna framhåller också att det finns behov av att se över hur den nationella kontrollen kan stärkas mot utländska intressen som saknar svenskt tillstånd (yrkande 2).

Bakgrund

Högsta domstolen har i två domar (B 2350-10 och B 588109) i december 2011 slagit fast att spelmaskiner där man spelar om pengar och som är kopplade till servrar placerade utanför Sveriges gränser utgör ett automatspel enligt lotterilagen. De är därför olagliga. Detta innebär att det även fortsättningsvis enbart är statligt ägda bolag som kan få tillstånd att anordna spel om pengar på automater.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det finns starka skäl att på allvar se över frågan om att motverka illegal spelverksamhet samt titta på hur den nationella kontrollen kan stärkas mot utländska intressen som inte har svenskt tillstånd. Utskottet välkomnar att Lotteriinspektionen i sitt regleringsbrev för 2013 fått i uppdrag att analysera i vilken utsträckning det fortfarande föreligger problem med illegal automatspelverksamhet sedan Högsta domstolens dom om illegala spelautomater meddelades. Syftet med uppdraget är att klargöra i vilken mån situationen på marknaden har förändrats. I uppdraget ingår också att utreda vilka förutsättningar det finns för att komma till rätta med eventuella kvarstående problem. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 mars 2013. Utskottet anser att resultatet av detta uppdrag, liksom regeringens beredning av Spelutredningens förslag (SOU 2008:124), bör avvaktas och avstyrker motion 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 2.

Förebyggande åtgärder mot spelberoende

Riksrevisionen

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ge Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att verka för att utveckla och samordna förebyggande åtgärder som vidtas av samhällets inblandade aktörer.

Riksrevisionen påtalar att Statens folkhälsoinstitut anser att det är viktigt med ett fortsatt arbete med frågan och påpekar att en stor brist är att det saknas samordning på central nivå. Det finns enligt institutet ingen överblick över vilka verksamheter, myndigheter och politikområden som berörs av frågan om att genom förebyggande arbete nå målet att minska skadeverkningar av överdrivet spelande.

Skrivelsen

Regeringen anger att det är regeringens prioritering att utveckla förebyggande insatser och stödinsatser för personer med spelberoende.

Regeringen avser vidare att i Lotteriinspektionens regleringsbrev för 2013 införa ett krav att återrapportera vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att minimera risken för att spel och lotterier ger upphov till sociala skadeverkningar.

Bakgrund

Lotteriinspektionen har som ovan angetts i sitt regleringsbrev för 2013 fått ett återrapporteringskrav att redovisa de åtgärder som vidtagits för att bidra till att minimera risken för att spel och lotterier ger upphov till sociala skadeverkningar. Lotteriinspektionen har för avsikt att lämna in redovisningen i samband med årsredovisningen för 2013.

I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 9) anger regeringen att insatserna mot spelberoende under den senaste tioårsperioden har dominerats av grundläggande åtgärder, såsom kunskapsinhämtande, stöd till de mest drabbade och informationsspridning till nyckelgrupper. Under senare tid har enligt regeringen problemen med spelberoende fått ökad uppmärksamhet. Fokus för regeringens fortsatta arbete kommer att vara att utveckla både de förebyggande insatserna och stödinsatserna för personer med ett spelberoende. Inriktningen i arbetet mot spelberoende bör enligt regeringen vara att integrera det i det ordinarie arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Utskottets ställningstagande

I likhet med Riksrevisionen anser utskottet att det är viktigt dels att det finns en överblick över vilka verksamheter, myndigheter och politikområden som berörs av frågan om att genom förebyggande arbete nå målet om att minska skadeverkningar av överdrivet spelande, dels att de förebyg-

gande åtgärderna samordnas på central nivå. Utskottet förutsätter att regeringen tittar närmare på dessa frågor för att se vilka åtgärder som kan behöva vidtas.

Forskning om spelberoende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om forskning om spelberoende med hänvisning till att frågan bereds av regeringen.

Jämför reservation 4 (SD).

Riksrevisionen

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att satsa på mer forskning om spelberoende och att vidta åtgärder för att motverka spelberoende i syfte att bredda sitt beslutsunderlag för styrning av spelpolitiken och Svenska Spel.

Enligt Riksrevisionen finns det ett stort behov av evidens för olika metoder att förebygga spelproblem. Detta kunskapsunderskott inbegriper också förebyggande spelansvarsåtgärder i spelmiljö och deras effekter. Under de senaste åren har det enligt Riksrevisionen emellertid genomförts studier som gjort att det i dag går att få en relativt god bild av spelande och spelproblem. Samtidigt finns det betydligt mindre kunskap om risk- och skydds-faktorer mot spelproblem.

Riksrevisionen konstaterar att forskningsinsatserna inom spelområdet utgörs av Svenska Spels avsättning till forskning på 10 miljoner kronor per år och en delmängd av Statens folkhälsoinstituts anslag på 28 miljoner kronor per år.

Skrivelsen

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att det är viktigt med forskningsbaserade förebyggande åtgärder mot spelberoende.

För att få fram aktuell kunskap om spel och hälsa i Sverige gav regeringen 2008 Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att initiera ett forskningsprojekt – Swedish Longitudinal Gambling Study (Swelogs). Ny kunskap för Swelogs samlas in i en befolkningsstudie och en fördjupningsstudie med återkommande mätillfällen med samma grupper. Detta forskningsarbete är inte avslutat utan kommer att pågå fram till 2015. I Swelogs publikationsserie ingår kunskapsöversikter och ett flertal rapporter med resultat från olika steg i studien. Folkhälsoinstitutets senaste rapport Spel om pengar och spelproblem i Sverige 2009/2010 (Swelogs rapport R 2012:04) publicerades i augusti 2012. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Motionen

Mattias Karlsson m.fl. (SD) lyfter i kommittémotion 2012/13:Kr341 fram behovet av ytterligare forskning om spelberoende och åtgärder för dess motverkande. Motionärerna framhåller att det i dag saknas evidensbaserad kunskap om exempelvis spelansvarsverktyg och vetenskapliga utvärderingar av dessa (yrkande 8).

Bakgrund

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (Fas) lämnade den 19 mars 2013 en forskningsrapport om spelberoende (Spelberoende - Forskning för en hållbar spelpolitik). I rapporten konstateras bl.a. att det finns kunskapsluckor och att det är viktigt att det skapas strukturella förutsättningar i Sverige för en långsiktig uppbyggnad av forskning och kunskap om spel och spelproblem.

Utskottets ställningstagande

Forskningen är enligt utskottets uppfattning viktig för att ge underlag till förebyggande insatser och till behandling av spelberoende samt för att stärka statens möjligheter att vidta åtgärder för att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande. Enligt inhämtad uppgift från Finansdepartementet ingår forskning i det förslag som regeringen avser att återkomma med till riksdagen i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på spelområdet. Utskottet anser att regeringens beredning av detta förslag bör avvaktas och avstyrker därmed motion 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 8.

Behandling av spelberoende

Riksrevisionen

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att klargöra vilken huvudman som har ansvar för behandling av spelberoende.

Möjligheterna till behandling kan se väldigt olika ut i olika delar av landet. Av Riksrevisionens granskning framgår att en bidragande orsak till detta är att det är oklart vilket ansvar som gäller. Frågan grundar sig på hur spelberoende ska definieras i förhållande till hälso- och sjukvårdslagen respektive socialtjänstlagen. Medel för att finansiera tre behandlingscentra har förts över från Statens folkhälsoinstitut (FHI) till Socialstyrelsen. Vidare har FHI genom en utvärdering av två behandlingsmetoder funnit evidens för dessa och frågan om utveckling av metoder för behandling av spelberoende väntas överföras från institutet till Socialstyrelsen. Regeringen hade emellertid då rapporten skrevs i maj 2012 ännu inte fattat ett

formellt beslut om detta, varför det inte finns någon aktör med ansvar för frågan. Även när frågan överförs kommer det att ta flera år innan Socialstyrelsen kan komma med riktlinjer inom området.

Skrivelsen

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att det är viktigt att de som drabbats av spelberoende ska få erforderlig vård och behandling.

Regeringen påpekar att när det gäller spelberoendebehandling har det, vilket Riksrevisionen har framhållit, saknats ett tydligt nationellt och lokalt ansvar för att personer med spelberoende får den behandling som behövs. I december 2008 presenterade Utredningen om en stärkt och moderniserad spelreglering sitt förslag till en ny spelreglering i betänkandet En framtida spelreglering (SOU 2008:124). Utredningen bedömde att det var för tidigt att lägga ansvar på kommunerna att erbjuda spelberoendebehandling. Utredaren föreslog vidare att FHI skulle ha ansvar för vård av spelberoende under en övergångsperiod på fem år.

Det ingår inte uttryckligen i uppdraget till FHI att arbeta med vård och behandling. FHI har dock vidtagit åtgärder i fråga om spelberoende med motiveringen att det har handlat om metodutveckling och utvärdering. Samtliga metoder som FHI har tagit fram har nu utvärderats.

Inom ramen för utvecklingen av Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-IV), som drivs av American Psychiatric Association, pågår ett arbete som bl.a. kommer att innebära att diagnosen spelmani placeras i samma kategori som missbruk av alkohol och narkotika. Mot den bakgrunden har medel för att stödja öppenvårdsbehandlingarna av spelberoende i Stockholm, Göteborg och Malmö under 2012 förts över från FHI till Socialstyrelsen. Detta är ett led i ett projekt som syftar till att se över förutsättningarna för Socialstyrelsen att ta över tillsyn och rekommendationer för behandling av spelberoende.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att lämna förslag om hur myndigheten kan bidra till att utveckla vård- och behandlingsinsatser för spelberoende genom att ge stöd och vägledning vid prioriteringar av vilka behandlingar och metoder som olika verksamheter i vård och omsorg bör satsa resurser på (dnr S2012/4384/FST). Socialstyrelsen ska även lämna förslag till organisatoriska lösningar och i samråd med Statens folkhälsoinstitut redovisa hur insatserna kan finansieras. Dessutom ska Socialstyrelsen lämna förslag på hur nuvarande verksamhetsstöd för vård av spelberoende som utges till Malmö stad, Göteborgs stad och Stockholms läns landsting skulle kunna fasas ut. Uppdraget ska rapporteras senast den 31 maj 2013.

Bakgrund

Enligt uppgift från FHI räknar American Psychiatric Association med att i maj 2013 fatta beslut om att placera spelmani i samma kategori som missbruk av alkohol och narkotika.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar de uppdrag som regeringen har gett till Socialstyrelsen och har förhoppning om att det kommer att klargöras vilken huvudman som har ansvar för behandling av spelberoende, vilket Riksrevisionen efterlyser.

Utvärdera och säkerställa effektiviteten i Svenska Spels spelansvarsåtgärder och utvärdera Svenska Spels åtgärder för att styra efterfrågan till bolaget

Riksrevisionen

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att utvärdera och säkerställa effektiviteten i Svenska Spels spelansvarsåtgärder och kundernas användning av åtgärderna samt att utvärdera Svenska Spels åtgärder för att styra efterfrågan till bolaget.

Enligt Riksrevisionen är en förutsättning för att spelansvarsåtgärderna ska kunna ge effekt att de olika verktyg som finns används. I hur hög grad Svenska Spels frivilliga åtgärder används är inte klarlagt eftersom resultaten av Svenska Spels webbundersökningar får anses ha låg representativitet. Undersökningarna har inte haft till syfte att göra en fullständig kartläggning. Det innebär att bolaget inte riktigt vet hur många kunder som utnyttjar bolagets olika frivilliga spelansvarsåtgärder. Den obligatoriska åtgärden för spel på internet är att spelaren ska sätta upp inom vilka ramar spelandet får ske. För övriga försäljningskanaler och spelformer krävs inte sådana obligatoriska begränsningar.

Svenska Spels genomförande av spelpolitiken är ett resultat av bolagets tolkning av sin dubbelroll att både ta sociala hänsyn och tillgodose efterfrågan på spel. Svenska Spel har fokuserat på att kanalisera efterfrågan till det egna bolaget för att ge staten en ökad kontroll över spelandet och för att bolaget ska kunna uppfylla sitt uppdrag. Den rådande konkurrenssituationen har medfört att Svenska Spel inte bara konkurrerar mot utländska spelbolag utan också mot inhemska legala aktörer med svenskt tillstånd. I hur hög grad kanaliseringen ger effekt i form av högre marknadsandel för Svenska Spel är inte klarlagt. Nätpokerutredningen (Svenska Spels nätpoker – en utvärdering [SOU 2008:36]) och Statens folkhälsoinstitut är tveksamma till om kanaliseringen har någon effekt. Det är inte heller klarlagt om de spelare som har kanaliserats till Svenska Spel får en minskad risk att hamna i ett spelberoende.

Av Riksrevisionens intervjuer och dokumentstudier framgår att Svenska Spel tycker att man har haft en delvis svåravvägd dubbelroll, och att förutsättningarna för att hantera den har påverkats av att ägaren, dvs. regeringen, inte har varit tillräckligt tydlig i sin styrning.

Skrivelsen

Riksrevisionen påtalar i granskningsrapporten att regeringen inte i någon nämnvärd utsträckning har utvärderat Svenska Spels arbete med spelansvar. Inte heller har effekterna av vidtagna kanaliseringsaktiviteter följts upp i någon större utsträckning. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att det är viktigt att följa upp dessa åtgärder och konstaterar att det är en uppgift för styrelsen för Svenska Spel att se till att en sådan uppföljning sker. Av Svenska Spels yttrande till regeringen över granskningsrapporten framgår också att bolaget antingen redan har vidtagit eller avser att vidta åtgärder i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer. I detta sammanhang kan nämnas att Svenska Spel förbereder en större extern granskning av bolagets spelansvarsåtgärder inom samtliga resultatområden.

Svenska Spels uppdrag ställer höga krav på styrningen av bolaget. Det var en grundläggande anledning till att bolagsstyrningen separerades från frågor rörande spelreglering och tillstånd från årsskiftet 2010/2011. Detta har även inneburit att bolaget har en förvaltningsmodell med styrelserepresentation. Denna styrelsemedverkan innebär bl.a. att statens krav på kunskap om verksamheten tillgodoses och att kommunikationen mellan bolagen och ägaren underlättas. Regeringen har vidare tillsett att bolagets ägaranvisning nu är bindande för bolaget enligt aktiebolagslagen (2005:551). Enligt Riksrevisionen har regeringen genom den nya ägaranvisningen signalerat ett mer offensivt förhållningssätt vad gäller bolagets uppdrag. Detta menar Riksrevisionen kan leda till att bolaget i högre utsträckning använder mer offensiva och riskfyllda medel för att öka sin marknadsandel och att de sociala skyddsintressena därför inte prioriteras. Regeringen finner dock att uppdraget i detta avseende inte har ändrats i sak mot vad som gällt sedan tidigare. Att bolaget ska tillgodose konsumenternas efterfrågan på attraktiv spelverksamhet var en utgångspunkt för bolagets bildande (se prop. 1995/96:169).

Bakgrund

Som regeringen påpekar i skrivelsen planerar Svenska Spel en extern utvärdering av effektiviteten i bolagets olika spelansvarsåtgärder och av i vilken mån dessa används av spelarna. Resultatet av utvärderingen ska enligt Svenska Spel ge underlag för att införa eventuella nya ansvarsåtgärder eller ta bort åtgärder som inte har någon betydande effekt. Bolaget har påbörjat en extern upphandling av utvärderingen.

Som regeringen också nämner i skrivelsen har Svenska Spel utrett möjligheterna att minska spelproblemen i samband med spel på värdeautomater (Vegasutredningen). Bland annat har utredaren tittat på spelansvarsåtgärder riktade mot den enskilde spelaren. Utredaren har lagt fram elva förslag som en arbetsgrupp inom bolaget nu bereder. Bolaget har för avsikt att presentera utredningen offentligt under våren 2013.

Svenska Spel har vidare sedan ett par år arbetat med att införa ansvarsverktyg på Vegasmaskinerna. Det nya blir att "spelportföljen" kommer att finnas på två nivåer. Spel med mer speldrivande inslag kommer att kräva inloggning och gränser. Enklare spel kommer att erbjudas utan inloggning för samtliga kunder. Lösningen är att kunden frivilligt ska kunna logga in via Svenska Spels spelkort och sätta gränser för tid och pengar, stänga av sig från spel och se spelstatistik för spel på Vegas. Enligt bolagets plan ska "en pilot" genomföras i april och vara klar sommaren 2013.

Internt inom Svenska Spel pågår dessutom ett projekt som syftar till att ta ett helhetsgrepp om bolagets spelansvar med utgångspunkt i att samla och se över de strategier som formats utifrån uppdragets olika delar. Dessa delar handlar om socialt ansvar, konsumentskydd och kontroll men också om ett attraktivt spelutbud, kanalisering och marknadsföring. Detta arbete kommer enligt Svenska Spel att dels möjliggöra en mer konsekvent tillämpning av Svenska Spels ansvarsåtgärder kopplat till olika spelformer och produkter, dels skapa förutsättningar för en tydligare integrering av det sociala ansvaret i den dagliga affärsverksamheten. Svenska Spel avser att återkomma till detta arbete längre fram i år.

Utskottets ställningstagande

Som Riksrevisionen konstaterar är det viktigt att säkerställa effektiviteten i Svenska Spels spelansvarsåtgärder och att de spelansvarsverktyg som finns används. Utskottet välkomnar därför den externa utvärdering som är på gång och de åtgärder som Svenska Spel nu vidtar rörande spelansvar. (Utskottet kommenterar frågor om Vegasmaskiner nedan under rubriken Värdeautomater.)

När det gäller diskussionen om att kanalisera efterfrågan på spel till Svenska Spel vill utskottet understryka, vilket också nämns i den proposition som regeringen lyfter fram (prop. 1995/96:169), att frågan om att möjliggöra höga inkomster till staten via Svenska Spel ska ske inom ramen för ett socialt ansvarstagande.

Riksrevisionens rekommendationer till Svenska Spel

Riksrevisionen

Riksrevisionen lämnar mot bakgrund av iakttagelserna i granskningsrapporten följande rekommendationer till Svenska Spel:

- Se till att bolagets marknadsföring överensstämmer med att vara måttfull och restriktiv.
- I större utsträckning göra spelansvarsåtgärder obligatoriska men tillåta spelarna att själva sätta upp ramar för sitt spelande.

- Se över sitt produktsortiment så att spelens farlighetsgrad har större inverkan på arbetet med sociala skyddshänsyn och ge spelansvarsfrågor en större tyngd i bolagets beslutsfattande.
- Förstärka sin utbildning i spelansvar hos vissa personalkategorier som utvecklar nya produkter eller har nära kontakter med kunderna.
- Arbeta med nya grupper som har konstaterat ökat spelberoende.

Skrivelsen

Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att Svenska Spel har ett särskilt ansvar när det gäller spelansvar och måttfullhet, inte minst i fråga om marknadsföringens utformning. Viss marknadsföring måste dock få förekomma om man vill uppnå målet att kanalisera spelandet i Sverige till bolagets tjänster (jfr RÅ 2004 ref. 95).

Att Svenska Spel ska ta ett spelansvar och visa måttfullhet i samband med marknadsföringsåtgärder framgår dock tydligt i uppdraget enligt ägaranvisningen till bolaget. Det är, som påpekats ovan, bolagets styrelse som ska se till att detta uppdrag följs upp. Av bolagets yttrande över granskningsrapporten framgår att bolaget planerar att göra detta. Regeringen avser att följa frågan.

I granskningsrapporten ifrågasätts att obligatoriska spelansvarsåtgärder för vissa spelformer som klassas som riskfyllda inte har införts. Vidare anförs att Svenska Spel inte tar tillräcklig hänsyn till risken för spelberoende. Regeringen vill i sammanhanget framhålla att Svenska Spel i sitt yttrande uppgett att bolaget har genomfört en genomlysning av möjligheterna att minska spelproblemen i samband med spel på värdeautomater. Dessutom planeras, vilket nämnts ovan, en extern utvärdering av effektiviteten i bolagets olika spelansvarsåtgärder och av i vilken mån dessa används av spelarna. Svenska Spels styrelse har vidare understrukt att spelansvarsfrågorna ska integreras ytterligare i affärsverksamheten och konkretiseras i bolagets aktiviteter.

Riksrevisionen menar att Svenska Spel inte genomför några genomgripande modifieringar i sina spelprodukter för att minska produkternas farlighetsgrad. Svenska Spel har dock i sitt yttrande över granskningsrapporten understrukt att bolaget ser till att riskkomponenterna i alla bolagets produkter identifieras, klassificeras och dokumenteras i samband med produktutvecklingsprocessen och att spel som visar högre risker förändras eller förses med ökat konsumentskydd eller förebyggande verktyg.

Riksrevisionen framhåller i granskningsrapporten att vissa funktioner i Svenska Spels verksamhet är kritiska ur spelansvarssynpunkt och att det där finns ett ökat behov av personalutbildning. Regeringen vill i detta sammanhang påpeka att Svenska Spel anført bl.a. följande. Bolaget genomför löpande generella spelansvarsutbildningar för alla, liksom behovsanpassade spelansvarsutbildningar inom en rad olika funktioner i koncernen. Casino Cosmopol Aktiebolag har en särskild utbildning för den personal som

genomför spelansvarssamtal. Personalen inom kundtjänst går varje år på en anpassad spelansvarsutbildning och spelansvarsutbildningar genomförs för alla spelombud, lottombud och affärspartner. Vidare deltar alla chefer på moderbolaget i två halvdagars fördjupningsutbildning i spelansvar.

Riksrevisionen pekar vidare på att det av Swelogsundersökningen framgår att spelberoendet har ökat kraftigt bland unga män och äldre kvinnor. I granskningsrapporten framförs att Svenska Spel endast i begränsad utsträckning har vidtagit några särskilda åtgärder för att motverka ett ökat spelberoende hos just dessa grupper. Regeringen framhåller att Svenska Spel i sitt yttrande anfört att bolaget som en direkt åtgärd till följd av Swelogsstudien har vidtagit åtgärder mot unga kasinobesökare i åldern 20–24 år och att bolaget fortsätter att vidta särskilda åtgärder mot grupper med konstaterat problemspelande.

Utskottets ställningstagande

Finansdepartementet håller för närvarande på att bl.a. se över marknadsföringsrestriktionerna i Svenska Spels tillstånd. Fokus är att marknadsföringen tydligare ska hänga ihop med spelens farlighetsgrad.

I övrigt gäller att Svenska Spel är en självständig juridisk person som sköter sin verksamhet självständigt. Utskottet anser därför att det inte finns någon anledning att närmare gå in på och kommentera Riksrevisionens rekommendationer.

Regeringens skrivelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse 2012/13:52 till handlingarna.

Utskottet anser att riksdagen bör lägga regeringens skrivelse till handlingarna.

Övriga motionsyrkanden

Reglerad spelmarknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om en omreglering på spelområdet med hänvisning till att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på området.

Jämför reservationerna 5 (S) och 6 (MP).

Motionerna

Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) anser i kommittémotion 2012/13:Kr320 att

- regeringen bör göra en översyn av den svenska spelpolitiken (yrkande 38)
- ett antal internetspel bör öppnas för fler aktörer med licenser och att alla aktörer bör få licens om de följer uppställda villkor (yrkande 39)
- Svenska Spel bör bli en aktör bland andra och eventuellt delas upp i två bolag, ett konkurrensutsatt med samma villkor som andra licensnehavare och ett för spel där bolaget har fortsatt monopol, t.ex. fysiska kasinon (yrkande 40)
- vadhållning på hästar även fortsättningsvis bör förbehållas ATG, då denna konstruktion har en bred uppslutning och gynnar såväl hästnäringen som staten (yrkande 41)
- ett riktmärke vid omregleringen bör vara att värna och återupprätta folkrörelsernas traditionella ställning på lotterimarknaden (yrkande 42)
- tillstånd, tillsyn och insatser kring spelproblem bör samordnas i en myndighet, och att de tillstånd som för närvarande beslutas av regeringen ska lämnas av denna myndighet (yrkande 43)
- myndigheten bör ha i uppdrag att svara för forskning och bredare information om spelandets risker samt att reglera och finansiera stödinsatser; myndighetens uppdrag bör finansieras av spelbranschen (yrkande 44)
- hela spelautomatsfrågan bör ses över i ett brett perspektiv; man bör bl.a. ta upp frågan om spelformen bör tillåtas och hur samhället effektivare kan bekämpa de illegala automaterna (yrkande 45).

I motion 2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) framhålls att internationella spelbolag måste ställas under svensk kontroll och beskattas på samma sätt som svenskregistrerade bolag, bl.a. för att svara för kostnaderna för de samhällsinsatser som hänger samman med problem som följer av överdrivet spelande (yrkande 1).

Agneta Börjesson m.fl. (MP) anser i kommittémotion 2012/13:Kr247 att

- fler aktörer bör släppas in på spelmarknaden enligt ett licenssystem där staten får en delvis ny roll (yrkande 1)
- s.k. bettingspel på sport både på internet och genom ombud ska bli föremål för licenser (yrkande 2)
- verksamheten inom Casino Cosmopol samt automatspel och Lotto ska vara kvar i monopol (yrkande 3)
- ett förbud mot vissa automatspel bör utredas (yrkande 4)
- en spelskatt, i form av andel av bruttopelsintäkterna, bör införas i samband med ett restriktivt licenssystem (yrkande 5)
- en ny spelutredning behöver föregå införandet av ett reglerat licenssystem (yrkande 6)
- nuvarande mål för spelpolitiken bör ligga fast (yrkande 7)
- lotterilagen bör göras om till en ramlagstiftning för att lagstiftningen ska kunna hinna med den snabba teknikutvecklingen som i dag omger spelmarknaden (yrkande 8)
- spelbolagen bör tillämpa självreglering och att detta bör tillgodoses av ett organ liknande Spelbranschens etiska råd, till vilket alla som erhåller licens måste ansluta sig (yrkande 9)
- effektlandsprincipen, som i dag bara appliceras på alkoholreklam, även bör omfatta reklam för spel och att frågan bör utredas (yrkande 10)
- Lotteriinspektionen bör ta ett mer stärkt och vidgat ansvar för spelberoendefrågor (yrkande 11).

Mattias Karlsson m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2012/13:Kr341 att ett licenssystem bör införas för den del av spelmarknaden som är mest påverkad av konkurrens från internetaktörer. På så sätt uppnås enligt motionärerna en uppluckrad men fortsatt reglerad spelmarknad (yrkande 1).

Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) anser i motion 2012/13:Kr289 att en mer ändamålsenlig reglering av spelmarknaden, där privata aktörer släpps in, skulle vara en ramlagstiftning som kombineras med tillståndskrav, där tillståndsgivningen sköts av en myndighet och där konsumentskyddet är ett viktigt inslag (yrkande 2).

Bakgrund

Frågan om en reglerad spelmarknad har behandlats i Spelutredningens slutbetänkande En framtida spelreglering (SOU 2008:124). Spelutredningens utgångspunkt för en framtida spelreglering är att Sverige alljämt ska ha en nationell reglering av spel. Denna reglering bör vara en förbudslagstiftning som bygger på principen att alla lotterier i Sverige kräver tillstånd och att alla tillstånd står under offentlig kontroll. Den föreslagna regleringen syftar till att upprätthålla svensk spelpolitik, som har till mål att motverka spelberoende och kriminalitet. Spelregleringen ska enligt förslaget fortfarande bygga på ensamrätter för spel.

Spelutredningen bedömer att de mest problematiska spelen är spel på värdeautomater, kasinospel och interaktiva internetspel (bl.a. internetpoker och internetbingo). Dessa spel föreslås därför vara förbehållna det statsägda bolaget Svenska Spel.

Spelutredningen föreslår två alternativ för en framtida spelreglering. Det *första alternativet* innebär att den nuvarande spelregleringen behålls men stramas upp i syfte att motverka spelberoende och brott. För att möta problemet med okontrollerat spelande på utländska webbsidor föreslår utredningen som ett *andra alternativ* att man öppnar viss tillståndsgivning för nya aktörer. Tillstånden föreslås omfatta vadhållning (oddsspel och tipsspel) med undantag för vadhållning i samband med hästtävlingar. Förslaget innebär att AB Svenska Spel inte längre bör bedriva sådan vadhållning som har öppnats för nya aktörer. Utredningen föreslår dock att AB Trav och Galopp (ATG) ska ha kvar sin ensamrätt att bedriva vadhållning på hästar.

Båda alternativen innefattar ett förslag till en ny ramlag för lotterier och spel med en klar ansvarsfördelning mellan riksdag, regering och tillsynsmyndighet. Lotteriinspektionen föreslås ändra namn till Spelmarknadsinspektionen och ha till uppgift att vara tillsyns- och tillståndsmyndighet för allt tillståndspliktigt lotteri. Detta innebär att regeringens och kommunernas roll som tillståndsmyndigheter samt länsstyrelsernas roll som tillstånds- och tillsynsmyndigheter skulle upphöra.

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 17) och i sin skrivelse om Riksrevisionens rapport om statens roll på spelmarknaden (skr. 2012/13:52) att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på spelområdet.

Finansmarknadsminister Peter Norman uppgav vid sitt möte med utskottet den 7 mars 2013 att Spelutredningens betänkande behöver kompletteras och att regeringen har för avsikt att relativt snabbt ta fram en departementspromemoria (Ds). Därefter ska enligt ministern ett arbete med en proposition kunna komma igång. Ministerns förhoppning är att kunna lämna en proposition till riksdagen under mandatperioden. Ministern uppgav att han avser att återkomma senast i juni 2013 med ett mer utförligt besked om hur regeringen avser att gå vidare med en omreglering på spelområdet.

Utskottets ställningstagande

I likhet med förra årets betänkande (bet. 2011/12:KrU5) konstaterar utskottet att det förs en levande och konstruktiv diskussion om behovet av en omreglering av spelmarknaden. Liksom i motionerna diskuteras bl.a. ett licensförfarande som ett alternativ till dagens reglering. Utskottet välkomnar ministerns uttalande om att han senast i juni 2013 återkommer med besked om hur regeringen avser att gå vidare och hur tidsplanen ser ut. Utskottet förutsätter att ett eventuellt kompletteringsarbete till Spelutred-

ningens betänkande sätts i gång så snart som möjligt och har förhoppning om att en proposition lämnas till riksdagen under mandatperioden. Utskottet avstyrker motionerna 2012/13:Kr229 (S) yrkande 1, 2012/13:Kr247 (MP) yrkandena 1–11, 2012/13:Kr289 (M) yrkande 2, 2012/13:Kr320 (S) yrkandena 38–45 och 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 1.

Främjandeförbudet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag rörande främjandeförbudet med hänvisning till att Spelutredningens förslag bereds av regeringen.

Motionen

Carl-Oskar Bohlin och Gunnar Axén (båda M) anser i motion 2012/13:Kr280 att en översyn bör göras av främjandeförbudet i 38 § och 54 § andra stycket lotterilagen (1994:1000). Enligt motionärerna strider bestämmelserna mot det EU-rättsliga diskrimineringsförbudet och har således spelat ut sin roll.

Bakgrund

I 38 § lotterilagen (1994:1000) anges att det inte är tillåtet att i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte främja deltagande i ett utom landet anordnat lotteri. I 54 § andra stycket anges att den som olovligen i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte uppsåtligen främjar deltagande i ett utom landet anordnat lotteri, om främjandet särskilt avser deltagande från Sverige, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Hovrätten har den 22 juni 2011 meddelat en dom mot de två före detta chefredaktörerna och ansvariga utgivarna för Expressen respektive Aftonbladet. De hade åtalats för brott mot lotterilagen för att de hade främjat deltagande i lotterier som hade anordnats utomlands genom att låta föra in spelannonser i Expressen och Aftonbladet. De båda dömdes av tingsrätten till dagsböter och överklagade domarna till hovrätten. Hovrätten inhämtade ett s.k. förhandsavgörande från EU-domstolen. I förhandsavgörandet anförde EU-domstolen bl.a. att EU-rätten utgör hinder för lagstiftning som innebär att den som främjar spel och vadslagning som anordnas i en annan medlemsstat kan bli föremål för strängare påföljder än den som främjar otillåtna spel som anordnas i landet. Straffbestämmelsen i lotterilagen tar efter en lagändring endast sikte på den som främjar deltagande i spel som anordnas utomlands och inte längre på den som främjar deltagande i otillåtna spel som anordnas i Sverige. Detta innebär att den som främjar sådana spel som anordnas utomlands drabbas av strängare påföljder än den som främjar spel som anordnas i Sverige. Enligt hovrätten medför detta att

den nuvarande lydelsen av straffbestämmelsen i den svenska lotterilagen strider mot EU-rättens diskrimineringsförbud och att straffbestämmelsen därmed inte kan tillämpas i målet. Hovrätten upphävde därför tingsrättens domar och ogillade åtal mot de före detta chefredaktörerna. Hovrättens dom överklagades av Riksåklagaren. Högsta domstolen beviljade prövnings-tillstånd och fastställde, den 21 december 2012, hovrättens domslut.

I slutbetänkandet En framtida spelreglering (SOU 2008:124) anser Spelutredningen när det gäller främjandeförbudet att det även fortsättningsvis kommer att finnas ett starkt behov av ett sådant förbud, men föreslår emellertid en viss förändring. Bland annat föreslås att den till främjandeförbudet knutna straffbestämmelsen, som i dag finns i 54 § andra stycket lotterilagen, utvidgas till att avse alla överträdelser av främjandeförbudet, oavsett om det är ett svenskt eller utländskt lotteri.

Utskottets ställningstagande

Spelutredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser därför att beredningsarbetet bör avvaktas och avstyrker motion 2012/13:Kr280 (M).

Värdeautomater

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag rörande värdeautomater med hänvisning till att Svenska Spels slutberedning av Vegasutredningen bör avvaktas.

Jämför reservation 7 (SD).

Motionerna

Mattias Karlsson m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2012/13:Kr341 att spelautomater enligt studier är den mest problematiska spelformen och att den slår hårdast mot de allra svagaste grupperna i samhället. Motionärerna anser att en översyn av lotterilagen när det gäller värdeautomater är befogad och att även frågan om en avveckling av denna spelform måste övervägas i detta sammanhang (yrkande 3).

Liknande synpunkter förs fram i motion 2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD). Motionären anser att regeringen snarast bör initiera en större utredning av möjligheten att begränsa spelautomater, såväl generellt som mer specifikt gällande funktioner som dubblingar, triplingar och bonusspel (yrkande 4).

Bakgrund

Riksrevisionen konstaterar i sin granskningsrapport, som redovisats ovan, att obligatoriska spelansvarståtgärder för vissa spelformer som klassas som riskfyllda inte har införts samt anser att Svenska Spel inte tar tillräcklig hänsyn till risken för spelberoende.

Enlig Svenska Spel har bolaget, som regeringen påpekar i skrivelsen, utrett och genomfört en genomlysning av möjligheterna att minska spelproblemen i samband med spel på värdeautomater (Vegasutredningen). Bland annat har utredaren tittat på spelansvarståtgärder riktade mot den enskilde spelaren. Utredaren har lagt fram elva förslag som en arbetsgrupp inom bolaget nu bereder. Bolaget har för avsikt att presentera utredningen offentligt under våren 2013.

Svenska Spel har vidare, som redovisats ovan, sedan ett par år arbetat med att införa ansvarsverktyg på Vegasmaskinerna. Det nya blir att ”spelportföljen” kommer att finnas på två nivåer. Spel med mer speldrivande inslag kommer att kräva inloggning och gränser. Enklare spel kommer att erbjudas utan inloggning för samtliga kunder. Lösningen är att kunden frivilligt ska kunna logga in via Svenska Spels spelkort och sätta gränser för tid och pengar, stänga av sig från spel och se spelstatistik för spel på Vegasmaskiner. Enligt bolagets plan ska ”en pilot” genomföras i april och vara klar sommaren 2013.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att Svenska Spel har utrett möjligheterna att minska spelproblemen i samband med spel på värdeautomater och att bolaget utvecklat spelansvarståtgärder på Vegasmaskinerna. Utskottet anser att Svenska Spels slutliga beredning av utredningen bör avvaktas och avstyrker därmed motionerna 2012/13:Kr4 (SD) yrkande 4 och 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 3.

Insatsnivån för restaurangkasinon

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om insatsnivån för restaurangkasinon med hänvisning till att Spelutredningens förslag som bereds av regeringen inte bör föregripas.

Motionen

Jan R Andersson (M) påtalar i motionen 2012/13:Kr221 att många spelställen har tvingats stänga. Anledningen är enligt motionären att insatsnivåerna inte har följt med kostnadsutvecklingen, vilket resulterat i olönsamma spelplatser. Spelbranschen beräknar enligt motionären att en justering av

insatsen för kortspel på upp till 200 kronor skulle medföra runt 1 000 nya anställningar samt ökade intäkter på ca 20 miljoner kronor från punktskatter. Motionären anser därför att insatsnivåerna för restaurangkasinon ska öka.

Bakgrund

Enligt lotterilagen (1994:1000) får, när det gäller roulettspel och tärningspel, insatsvärdet av spelarnas insats på varje särskild vinstmöjlighet uppgå till högst 1/6 000 prisbasbelopp. För 2013 är prisbasbeloppet 44 500, vilket innebär att insatsvärdet får vara högst ca 7 kronor. Värdet av högsta vinsten på varje särskild vinstmöjlighet uppgår till 1/200 prisbasbelopp.

För kortspel får värdet av spelarens insats på varje särskild vinstmöjlighet uppgå till högst 1/600 prisbasbelopp, vilket innebär ca 74 kronor. Värdet av högsta vinsten på varje särskild vinstmöjlighet uppgår till 1/400 prisbasbelopp.

Spelutredningen tog i sitt betänkande (SOU 2008:124) upp frågan om bl.a. basbelopp och ansåg att begränsningar av insatser och vinster inte ska vara knutna till basbeloppet, utan att begränsningarna i stället ska bestämmas till belopp i kronor. Utredningen ansåg att regeringen borde fastställa beloppen i en förordning. Spelutredningen ansåg också att insatsbegränsningarna skulle kunna bestämmas till 10 kronor för roulett- och tärningspel och till 100 kronor för kortspel på restaurang.

Utskottets ställningstagande

Spelutredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet, och utskottet anser att regeringens beredning av betänkandet inte bör föregripas. Utskottet avstyrker därmed motion 2012/13:Kr221 (M).

Bankomater i kasinon

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att avlägsna bankomater från Svenska Spels kasinon.

Jämför reservation 8 (SD).

Motionen

Margareta Larsson (SD) anser i motion 2012/13:Kr4 att alla bankomater bör avlägsnas från Svenska Spels kasinon och påtalar att syftet med bankomater inne på kasinon är att locka berusade personer till mer spelande i takt med ett sämre omdöme (yrkande 3).

Bakgrund

På Casino Cosmopol Aktiebolags fyra kasinon finns det sammanlagt sju bankomater. Kasinot i Stockholm har tre, Göteborg har två samt Malmö och Sundsvall har var sin.

Att ha bankomater i kasinot är enligt Casino Cosmopol bl.a. en automatisering av den kassafunktion som finns på alla kasinon. I kassan växlar man till sig marker för att kunna spela och växlar in marker till pengar när man har spelat klart. Bankomaterna är också enligt Casino Cosmopol en fråga om säkerhet, då rånrisken enligt bolaget minimeras om man inte behöver lämna kasinot för att ta ut mer pengar.

Som en spelansvarsåtgärd beslutade Casino Cosmopol i slutet av 2012 att i direkt anslutning till samtliga bankomater sätta upp skyltar med följande fyra goda råd:

1. Tro inte att du kan vinna tillbaka vad du tidigare förlorat.
2. Bestäm i förväg hur mycket pengar du ska spela för.
3. Låna aldrig för att spela.
4. Spela inte för mer än du kan berätta för familj och vänner.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl att bifalla motion 2012/13:Kr4 (SD) yrkande 3, varför den avstyrks.

Departementstillhörighet för frågor om svensk travsport

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om departementstillhörighet för frågor om svensk travsport med hänvisning till att det inte är en fråga för riksdagen.

Motionen

Lars Mejern Larsson m.fl. (S) påtalar i motion 2012/13:Kr322 att travsporten sysselsätter många människor, men att en oroväckande utveckling av sporten i dag är att antalet amatörer, uppfödare och hästägare ständigt minskar. Motionärerna anser att frågor som rör svensk travsport bör ligga under Landsbygdsdepartementet i stället för under Finansdepartementet, så att själva utövandet av sporten sätts i första rummet i stället för spelandet.

Utskottets ställningstagande

Det är en fråga för regeringen, och inte riksdagen, att avgöra hur man väljer att fördela ärendena mellan departementen (7 kap. 1 § regeringsformen). Utskottet avstyrker därför motion 2012/13:Kr322 (S).

Förenklad behandling

Motionsyrkanden som bereds i förenklad form

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag som tar upp likalydande eller snarlika frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Motionerna

Utskottet avstyrkte förra året (bet. 2011/12:KrU5) och året innan (bet. 2010/11:KrU7) motionsyrkanden som är likalydande eller snarlika nedanstående yrkanden:

Motion 2012/13:Kr220 av Johan Pehrson (FP)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av skärpt lagstiftning mot illegala spel.

Motion 2012/13:Kr223 av Jan R Andersson (M)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelverksamhet och serveringstillstånd.

Motion 2012/13:Kr289 av Car-Oskar Bohlin och Gunnar Axén (M)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om

- förekomsten av monopol på den svenska spelmarknaden (yrkande 1)
- privata aktörers möjlighet att bedriva spelverksamhet i Sverige (yrkande 3).

Motion 2012/13:N252 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för glesbygdsföretag att erbjuda spel via Svenska Spel och ATG (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som redovisas ovan har riksdagen avslagit tidigare under mandatperioden. Utskottet ser inte någon anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionerna 2012/13:Kr220 (FP), 2012/13:Kr223 (M), 2012/13:Kr289 (M) yrkandena 1 och 3 samt 2012/13:N252 (M) yrkande 2.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Samverkan och en mer sammanhållen organisation, punkt 1 (SD)

av Margareta Larsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

I Riksrevisionens rapport om staten på spelmarknaden framhålls att dagens organisation inom spelområdet är för splittrad för att vara effektiv. Flera olika aktörer är utsedda till tillståndsmyndigheter och Riksrevisionens granskning slår fast att en följd av detta är olika utformning av tillstånd beroende på tillståndsgivande myndighet. Detta bromsar i sin tur en effektiv tillsyn.

Granskingen problematiserar också att kriterierna för att få förnyat tillstånd är otydliga. Detta skapar en osäkerhet hos den som söker förnyat eller nytt tillstånd samtidigt som en uppföljning försvåras när tydliga kriterier saknas. Därutöver lyfts problemet med att tillståndsvillkoren formuleras olika för olika aktörer och uppvisar brister i såväl kontinuitet som riskanalys. Följden av detta blir försvårade möjligheter att uppnå mål om en väl fungerande, rättvis och ansvarstagande spelmarknad.

Sverigedemokraterna delar Riksrevisionens uppfattning att tillstånds- och tillsynsorganisationen behöver bättre samordning för att ge goda förutsättningar att reglera spelmarknaden med skyddshänsyn som främsta syfte.

Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 4.

2. Komplettera lotterilagen med bestämmelser om spelansvarsåtgärder och marknadsföring, punkt 2 (SD)

av Margareta Larsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) yrkande 2 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna konstaterar att endast en mindre del av produktutbudet på spelområdet omfattas av obligatoriska spelansvarsåtgärder, trots att forskningen visar att obligatoriska åtgärder där spelaren själv sätter sina gränser är mest verkningsfullt. Riksrevisionen lyfter fram en genomgående brist på såväl konkreta spelansvarsverktyg anpassade efter produktutbudet som ett medvetet spelansvarsperspektiv inom bolagets utvecklingsarbete och beslutsfattande.

Riksrevisionen rekommenderar i sin rapport att Svenska Spel ska se till att bolagets marknadsföring är måttfull och restriktiv. Sverigedemokraterna förespråkar ett stopp för aggressiv marknadsföring och vill lyfta fram Danmarks reglering som ett bra exempel.

Sverigedemokraterna delar således Riksrevisionens bedömning att regeringen bör vidta åtgärder för att komplettera lotterilagen med preciserade bestämmelser om spelansvarsåtgärder och marknadsföring som är anpassad till spelens farlighetsgrad.

Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2012/13:Kr4 (SD) yrkande 2 och 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 5.

3. Illegal spelverksamhet, punkt 3 (SD)

av Margareta Larsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Riksrevisionen framhåller att det finns en betydande illegal Sverigebaserad spelverksamhet. Denna verksamhet sker främst i form av illegalt utplacerade spelautomater samt illegala pokerklubbar, två spelformer som hör till de mest beroendeframkallande. Utöver att de i sig är olagliga handlingar är det alltså inte långsökt att dra slutsatsen att en betydande del av spelmissbruk och spelberoende kan härledas till denna illegala marknad. Dessutom, vilket även Riksrevisionen påpekar, är den illegala spelmarknaden en viktig inkomstkälla för den organiserade brottsligheten.

Liksom Riksrevisionen oroas Sverigedemokraterna av att problemen med illegala spel kvarstår trots att regeringen tidigare har uttryckt vikten av att komma till rätta med den illegala spelverksamheten. Vi instämmer i att det behövs en djupare analys av denna verksamhet för att nå önskat resultat. En utredning bör således tillsättas i syfte att ta fram konkreta förslag på hur tillsynsuppdraget kan effektiviseras, se över involverade myndigheters befogenheter att motverka illegal spelverksamhet samt undersöka hur bättre samverkan med rättsväsendet kan ske. Dessutom finns ett behov av att se över hur man kan stärka den nationella kontrollen mot utländska intressen som saknar svenskt tillstånd.

Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 2.

4. Forskning om spelberoende, punkt 4 (SD)

av Margareta Larsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

I likhet med Riksrevisionen vill Sverigedemokraterna lyfta fram behovet av ytterligare forskning om spelberoende och åtgärder för att motverka detta. Det saknas i dag evidensbaserad kunskap om och vetenskapliga utvärderingar av spelansvarsverktyg. Utan erforderlig kunskap om olika verktygs effekter bromsas såväl det direkta motverkandet av spelberoende i dag som riktlinjer för ta fram nya och vidareutvecklade verktyg.

Vi delar Riksrevisionens bedömning att de ökade kostnader som följer av ökat stöd till och uppdrag om evidensbaserad forskning på området på sikt ger samhällsekonomiska vinster i form av effektivare förebyggande åtgärder.

Vad jag här anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 8.

5. Reglerad spelmarknad, punkt 6 (S)

av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S), Peter Johnsson (S), Kerstin Engle (S), Per Svedberg (S), Christina Zedell (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) yrkande 1 och

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkandena 38–45 och

bifaller delvis motionerna

2012/13:Kr247 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkandena 1–11,

2012/13:Kr289 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) yrkande 2 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Socialdemokraterna anser att det är nödvändigt att omreglera spelmarknaden så att Sverige får en modern spelpolitik som är anpassad till dagens tekniska och rättsliga förhållanden, och att regeringen gör en översyn av den svenska spelpolitiken.

Vi anser att ett antal internetspel bör öppnas för licenser och därmed omfattas av svensk tillsyn och svenska krav på spelansvar. Icke-licensierade aktörer ska inte få tillträde. En del länder har valt att blockera internet-sajter eller förbjuda banktransaktioner, vilket vi anser är fel väg att gå. I stället förordar vi en lösning med ett fungerande annonsförbud för bolag utan tillstånd i Sverige. I de spel som öppnas för konkurrens ska alla aktörer som uppfyller villkoren ha möjlighet att få tillträde till marknaden. Även nuvarande spelarrangörer, såsom folkrörelserna, bör få möjlighet att komma in på internetmarknaden. Operatörer som får erbjuda spel över internet bör beskattas på en nivå som motsvarar den i andra europeiska länder som har öppnat för licenser. Återbetalningen till spelarna bör regleras av staten.

Svenska Spel blir i denna ordning en aktör bland andra. Eventuellt bör Svenska Spel delas i två bolag, ett konkurrensutsatt med samma villkor som andra licensinnehavare, ett annat för spel där bolaget har fortsatt monopol, t.ex. fysiska kasinon.

Vi anser att vadhållning på hästar även fortsättningsvis ska förbehållas AB Trav och Galopp (ATG) då denna konstruktion har bred uppslutning och gynnar såväl hästnäringen som staten.

Vid en omreglering bör ett riktmärke vara att värna och återupprätta folkrörelsernas traditionella ställning på lotterimarknaden. Därför bör en översyn göras av vilka lotterier Svenska Spel ska tillåtas erbjuda i framtiden. En omprövning behöver ske till förmån för de allmännyttiga ändamål som tillgodoses genom folkrörelserna.

Tillstånd, tillsyn och insatser kring spelproblem bör samordnas i en myndighet med tillräckliga resurser. Myndigheten ska – inom de ramar som läggs fast i lag och förordning – avgöra vilka spel som ska tillåtas och villkoren för varje spelform. De tillstånd som för närvarande beslutas av regeringen ska i fortsättningen behandlas av myndigheten. Det behövs tydligare krav på spelarrangörernas ansvar.

Den nya spelmyndighet som vi socialdemokrater anser bör inrättas bör ha i uppdrag att svara för forskning och bredare information om spelandets risker samt ansvara för att reglera och finansiera stödinsatser. Myndighetens uppdrag ska finansieras av spelbranschen.

De legala spelautomaterna innebär en betydande inkomstkälla för Svenska Spel och därmed staten och för de krogar som har dem utplacerade. Samtidigt är det den spelform som skapar mest problem. Vi anser att det finns anledning att se över hela spelautomatfrågan i ett brett perspektiv, inklusive frågan om spelformen ska tillåtas. Samtidigt bör det klarläggas hur samhället effektivare kan bekämpa de illegala automaterna.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2012/13:Kr229 (S) yrkande 1 och 2012/13:Kr320 (S) yrkandena 38–45 samt delvis bifalla motionerna 2012/13:Kr247 (MP) yrkandena 1–11, 2012/13:Kr289 (M) yrkande 2 och 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 1.

6. Reglerad spelmarknad, punkt 6 (MP)

av Tina Ehn (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr247 av Agneta Börjesson m.fl. (MP) yrkandena 1–11 och bifaller delvis motionerna 2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S) yrkande 1, 2012/13:Kr289 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) yrkande 2,

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S) yrkandena 38–45 och

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Miljöpartiet de gröna konstaterar att dagens reglering på spelmarknaden inte fungerar och att det behövs en omreglering.

Målen för den svenska spelpolitiken är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen värnas genom att efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Ambitionen är att motverka ett överdrivet spelande, som kan leda till spelberoende, och därigenom uppnå ett av målen inom folkhälsoområdet. Dessa mål är utmärkta och ska ligga kvar.

Däremot är det inte alls säkert att målen för spelpolitiken bäst uppnås med dagens reglering av spelmarknaden. Miljöpartiet föreslår därför att fler aktörer släpps in på marknaden enligt ett licenssystem där staten får en delvis ny roll. Samtliga aktörer som får licens omfattas av samma regler och system för självreglering. Även skraplotter och bingospel på internet bör ingå i licenssystemet. Verksamheten inom Casino Cosmopol samt spel på automater och Lotto bör däremot vara kvar i monopol.

En relativt hög spelskatt på 20 procent av bruttopelsintäkterna bör samtidigt införas, på liknande sätt som i Danmark och Estland. Detta innebär att de utländska bolag som i dag finns på den svenska marknaden kommer att behöva betala mer i skatt till svenska staten än vad de i dag betalar exempelvis på Malta. Samtidigt regleras en återbetalningsprocent. Genom att sätta ett tak på återbetalningen begränsas spelandet och konkurrensen minskar delvis. Samtidigt öppnas marknaden upp och konkurrensen ökar.

I Danmark har Danske spil, efter omregleringen av den danska spelmarknaden, fortfarande monopol på Lotto, skraplotter och bingospel på internet. Det går med ett restriktivt licenssystem att behålla en del av det nuvarande monolets verksamheter i ett monopol. Spel på hästar (AB Trav och Galopp, ATG) ska inte heller omfattas av omregleringen. Innan man inför ett reglerat licenssystem måste man göra en utredning. I en sådan utredning måste man särskilt uppmärksamma eventuella licenser för de fysiska spelombuden samt förbud av vissa spel på automater.

Miljöpartiet föreslår att lotterilagen görs om till en ramlagstiftning, vilket krävs för att lagstiftningen ska hinna med den snabba teknikutveckling som i dag omger spelmarknaden. Den utveckling som sker omöjliggör i praktiken en förbudslagstiftning. Lotteriinspektionen skulle få en bredare roll i och med detta.

Delar av ansvaret som spelbolagen bär mot sina kunder ska regleras genom de tillstånd de licensierade spelbolagen får.

Precis som i Danmark måste det vara möjligt för spelbolagen att tillämpa självreglering och koordinering. Detta bör tillgodoses av ett organ liknande Spelbranschens etiska råd (Sper).

Vi anser att effektlandsprincipen i svenska radio- och tv-lagen bör vidgas till att förutom alkoholreklam också omfatta reklam för spel. En sådan möjlighet bör utredas.

Lotteriinspektionen bör slutligen enligt Miljöpartiet också få ett utvidgat ansvar för spelberoendefrågor för att ytterligare stärka arbetet med riskverktyg och kopplingen mellan den faktiska utvecklingen på spelmarknaden och spelberoende.

Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2012/13:Kr247 (MP) yrkandena 1–11 samt delvis bifalla motionerna 2012/13:Kr229 (S) yrkande 1, 2012/13:Kr289 (M) yrkande 2, 2012/13:Kr320 (S) yrkandena 38–45 och 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 1.

7. Värdeautomater, punkt 8 (SD)

av Margareta Larsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) yrkande 4 och 2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Spelautomater på svenska restauranger, illegala apparater i olika miljöer och spel på ”enarmade banditer” på utländska nätsajter sticker ut på spelmarknaden. Flera studier, såväl svenska som internationella, framhåller dessa automater som den mest problematiska spelformen. Den nuvarande lagstiftningen kräver dessutom utskänkningstillstånd gällande den lokal där värdeautomater placeras, vilket ger problematiken ytterligare en dimension.

De legala spelautomaterna innebär en betydande inkomstkälla för Svenska Spel och därmed staten samt för de krogar där de finns. Samtidigt är dessa spel den spelform som skapar mest problem. Inkomsterna bör därför sättas i relation till att de problem som spelformen orsakar också genererar kostnader för samhället. Oavsett hur nettokalkylen ser ut anser vi att en större översyn är befogad. Översynen bör även ta upp frågan huruvida spelformen ska tillåtas. Samtidigt bör det klarläggas hur samhället effektivare kan bekämpa de illegala automaterna.

Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2012/13:Kr4 (SD) yrkande 4 och 2012/13:Kr341 (SD) yrkande 3.

8. Bankomater i kasinon, punkt 10 (SD)

av Margareta Larsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att det inte finns något försvar för att bankomater ska finnas i kasinon, allra minst statliga sådana som tydligt bör vidta spelansvarsåtgärder. Bankomater inne på kasinon fungerar endast i syfte att locka berusade personer till mer spelande i takt med ett sämre omdöme. Det är därför vår mening att alla bankomater bör avlägsnas från Svenska Spels kasinon.

Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2012/13:Kr4 (SD) yrkande 3.

Särskilt yttrande

Riksrevisionens rapport om staten på spelmarknaden (V)

Torbjörn Björlund (V) anför:

I denna rapport konstaterar Riksrevisionen att statens insatser på spelmarknaden lämnar mycket övrigt att önska. Vänsterpartiet instämmer i det mesta av den kritik som Riksrevisionen kommer med.

Spelpolitiken är i dag satt under lupp, och det pågår mycket diskussion om hur den framtida spelmarknaden ska se ut. Den i dag reglerade spelmarknaden föreslås bl.a. omvandlas till en licensburen, omreglerad och mer fri marknad där utländska kommersiella spelbolag framför allt kan släppas in på nätet och där konkurrera med andra aktörer. Vänsterpartiet ser inte detta som en bra lösning som det ser ut i dag. Vi vet dock att något måste göras för att rätta till vissa missförhållanden som vi ser i dag. Exakt hur detta ska göras finns inte något bra svar på just i dag, men det kommer att vara nödvändigt att hitta lösningar inom en snar framtid.

Vänsterpartiet ser framför allt att den svenska idrottsrörelsen måste värnas liksom de inkomster som genereras till de goda syften som hela den svenska ideella sektorn står för. Dessutom måste en lösning innehålla ett fortsatt bra arbete med att dels förebygga spelmissbruk, dels ta hand om och rehabilitera de spelmissbrukare som finns i dag.

Vänsterpartiet kommer därför att fortsätta driva många av de frågor som tas upp i betänkandet men i annan ordning än genom detta betänkande som främst är byggt på en skrivelse från Riksrevisionen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2012/13:52 Riksrevisionens rapport om statens roll på spelmarknaden.

Följdmotionen

2012/13:Kr4 av Margareta Larsson (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om aggressiv och vilseledande marknadsföring av spel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bankomater på kasinon.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheter till begränsningar av spelautomater.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Kr220 av Johan Pehrson (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av skärpt lagstiftning mot illegala spel.

2012/13:Kr221 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att justera insatsnivån för restaurangkasinon.

2012/13:Kr223 av Jan R Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelverksamhet och serveringstillstånd.

2012/13:Kr229 av Ann-Kristine Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglering av utländska spelbolag som verkar utan tillstånd på den svenska marknaden.

2012/13:Kr247 av Agneta Börjesson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett restriktivt licenssystem för spel och dobbel i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att s.k. bettingspel på sport både på internet och genom ombud ska bli föremål för licenser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verksamheten inom Casino Cosmopol samt automatspel och Lotto ska vara kvar i monopol.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda ett eventuellt förbud mot vissa automatspel.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en spelskatt, i form av andel av bruttopfelsintäkterna, behöver införas i samband med ett restriktivt licenssystem.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ny spelutredning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta nuvarande mål för spelpolitiken ligga fast.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra lotterilagen till ramlagstiftning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om självreglering av spelmarknaden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att effektlandsprincipen bör innefatta reklam för spel.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Lotteriinspektionen bör ta ett mer starkt och vidgat ansvar för spelberoendefrågor.

2012/13:Kr280 av Carl-Oskar Bohlin och Gunnar Axén (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheten till en översyn av främjandeförbudet i 38 § och 54 § andra stycket lotterilagen (1994:1000).

2012/13:Kr289 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förekomsten av monopol på den svenska spelmarknaden.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder i samband med en omreglering av spelmarknaden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privata aktörers möjlighet att bedriva spelverksamhet i Sverige.

2012/13:Kr320 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S):

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av den svenska spelpolitiken.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om licensierade internetspel.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtiden för Svenska Spel.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtiden för ATG.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtiden för folkrörelserna när det gäller spelfrågorna.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en spelmyndighet.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Spelmyndighetens uppdrag i fråga om spelmissbruk och om myndighetens finansiering.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelautomater.

2012/13:Kr322 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frågor som rör svensk travsport bör ligga under Landsbygdsdepartementet.

2012/13:Kr341 av Mattias Karlsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett licenssystem.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om den illegala spelverksamheten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av lotterilagen när det gäller värdeautomater.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av bättre samverkan och tydligare kriterier när det gäller tillståndsgivning och tillsyn av spelmarknaden.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydligare krav på spelansvarsåtgärder.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ökad forskning om styrning av spelmarknaden och motverkande av spelberoende.

2012/13:N252 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för glesbygdsföretag att erbjuda spel via Svenska Spel och ATG.